

Kompetence jako předpoklad pro začlenění

3. národní konference o
podporovaném zaměstnávání v ČR
Praha, 23.-24.05.2012

PhDr. Lucie Procházková, Ph.D.

Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Brno
Institut výzkumu inkluzivního vzdělávání

Průběh

- překážky, nedostatky
- kompetence
- co rozvíjet
- jak rozvíjet
- Výzkumný záměr „*Speciální potřeby žáků v kontextu Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*“, MSM0021622443 (2007-2013), řešitelka prof. PhDr. M. Vítková, CSc.

Význam práce

- Zajištění existence
  - Samostatnost, nezávislosti
  - Rozšíření horizontu, možnost učení
  - Struktura dne, času (smysluplné naplnění)
  - Možnost sociálních kontaktů
  - Vývoj k odpovědnosti
-
- Status pracujícího a výdělečně činného
  - Realizace, smysl života, rozvoj kompetencí

Překážky na trhu práce

- Kvalifikace
- Předsudky
- Nedostatek kompetencí
- Informovanost
- Nedostatek poradenských a podpůrných služeb
- Nepřipravenost pracovních míst
- Regionální rozdíly

Nedostatky (u zaměstnavatelů)

- Chybí reálné představy
- Chybí zájem a ochota
- (Zatím) malé sociální cítění (CSR – *Corporate Social Responsibility*)
  - nevyužitý potenciál
- Podceňování základních atributů zaměstnávání v sociální oblasti (dílny)

- *„No já bych chtěl něco s těma počítačema. To mě baví...“ (muž, 19 let)*
- *„Já bych třeba chtěla dělat něco pro lidi jako jsem já. No, nevím, přesně co...“ (žena, 21 let)*
- *„Za praxi jsem ráda. Práci jsem si vyzkoušela a zjistila jsem, že by mě to sice bavilo, ale že s ohledem na své postižení tohle dělat nemůžu. Hrozně mě to vyčerpává a nedokážu se tak dlouho soustředit a dávat pozor ještě na jiné.“ (žena, 23 let)*

Nedostatky (u osob s postižením)

- Chybí reálné představy
  - o práci, podmínkách, financích...
  - o vlastních schopnostech (sebehodnocení)
- Chybí motivace
- Chybí režim, struktura
- Chybí výdrž
- Chybí ochota něco změnit (návyk na podporu)
- Nedostatek kompetencí (pracovní, sociální)

- *„není nejdůležitější, zda už umí vyrobit výrobek, ale jestli chce pracovat, u práce vydrží...“*
- *„musí se snést s ostatními na pracovišti“*
- *„stěžejní je spolehlivost, dodržování termínů, kvalita“*
- *„musí umět nést odpovědnost za svou práci“*
(z výroků zaměstnavatelů)

- *„first placing then qualifying“*
- *„práce šitá na míru“*

Kompetence

- Nestačí kvalifikace, jsou třeba kompetence
  - *„Klíčové kompetence jsou kombinace znalostí, dovedností a postojů odpovídajících určitému kontextu.“* (Evropský Parlament, Rada Evropy, 2006)
  - Klíčové kompetence: souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti (RVP ZV)
- Kompetence jako součást vzdělávání

Kompetence ve vzdělávání

- Klíčové kompetence na ZŠ
  - k učení; k řešení problémů; komunikativní; sociální a personální; občanské; pracovní
- Klíčové kompetence na SŠ
  - SŠ s maturitou: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské a kulturní povědomí, k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, matematické a kompetence využívat prostředky IKT a pracovat s informacemi
  - Gymnázia: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanská a kompetence k podnikavosti

Co rozvíjet (ve vzdělávání)?

- Struktura času
- Správné pracovní návyky (kompetence a odbornost učitelů)
- Stanovení pravidel – jejich dodržování
- (Reálné) sebehodnocení, sebedůvěra
- Schopnost reagovat na situace, řešit problémy
- Sociální a komunikativní kompetence

Sebehodnocení

- Jsem...

- Přál / přála bych si být více (méně)...

- Umím...

- Ještě bych se chtěl / chtěla naučit...

Individuální plánování podpory (budoucnosti)

Individuální plánování podpory (budoucnosti)

Aktuální stav

– co je, co mám, co umím...

Budoucí stav

– co si přeji, co chci...

Co je pro to třeba udělat?

Co pro to JÁ musím udělat?

Co (koho) budu potřebovat? Kdo mi pomůže?

Jak rozvíjet (ve vzdělávání)?

- součást vzdělávání jako celku (RVP)
- projektové vyučování
- sociální role
- dramatická výchova
- diskuse, práce s příklady
- propojení teorie s praxí (vyzkoušet si, zážitkový přístup, praxe, zakázky od firem)
- Učení je celoživotní proces!

Čtrnáct důvodů proč pracovat

P	M	P	E	N	Í	Z	E	H	R	K	C
Á	L	O	U	Z	N	Á	N	Í	E	K	Ú
S	O	CH	R	U	Á	J	Í	B	A	E	P
R	T	V	K	R	S	E	Z	Á	L	S	R
C	Z	A	S	A	N	M	V	L	I	V	E
M	Á	L	I	D	É	Z	Ú	I	Z	E	S
O	B	A	L	O	M	M	O	C	A	B	P
R	A	M	Ú	S	P	Ě	CH	Z	C	K	E
S	V	É	S	T	A	N	U	L	E	S	K
S	A	M	O	S	T	A	T	N	O	S	T

Motivace

- Peníze
- Pochvala
- Hotový produkt, spokojený zákazník
- Participace na výsledku (úspěchu)
- Status pracujícího člověka

*„Prodejem získává individuální výkon
společenský význam.“*

Práce není všechno

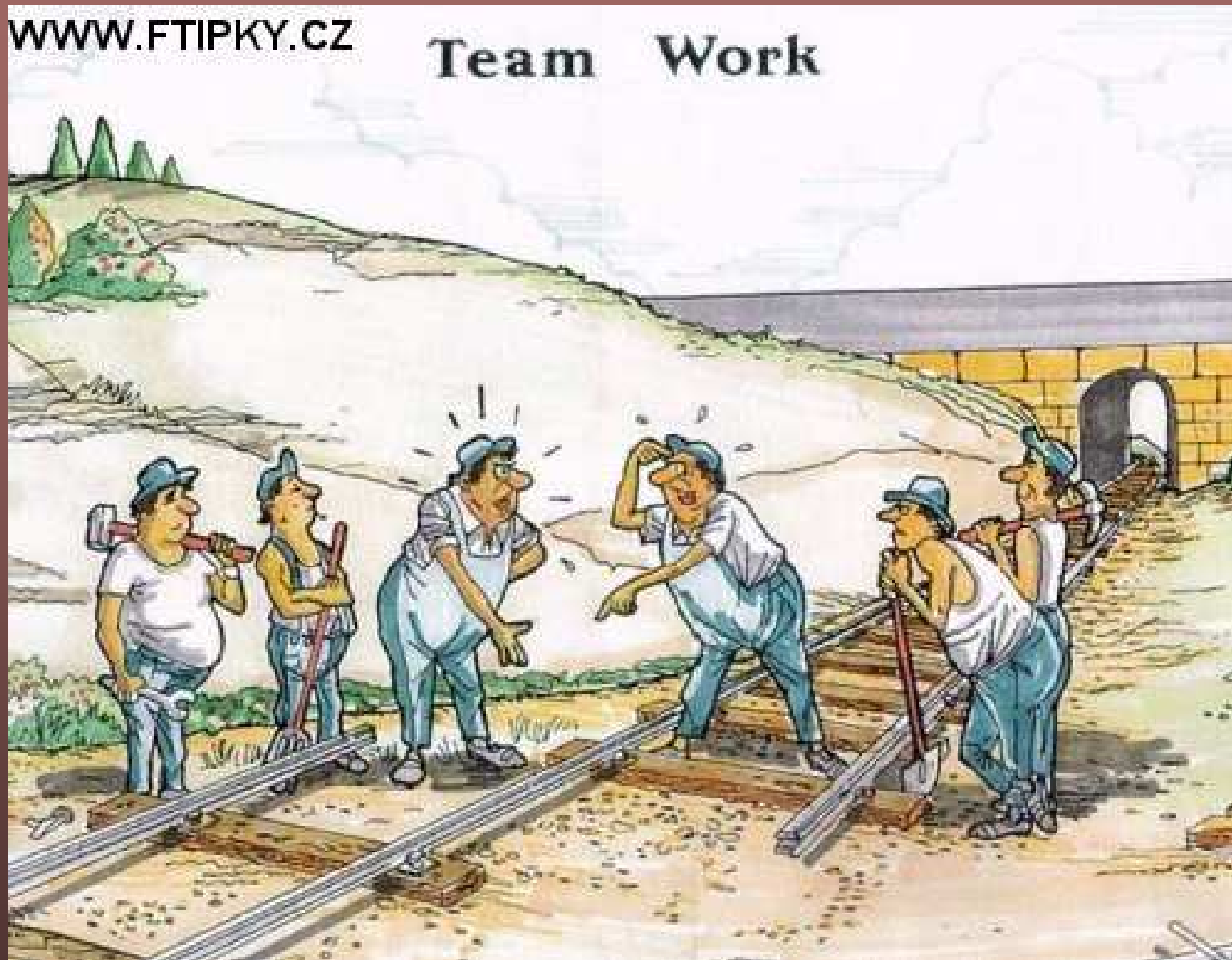
- Život mimo pracoviště
  - Cesta k dospělosti ovlivněna rodinou
  - Princip normalizace
  - Podpora, motivace
-
- *„Někdy s klienty řešíme všechno ostatní, jen ne práci. Ale to je taky potřeba. Pokud mají problémy v životě mimo pracoviště, pak to jejich práci zásadním způsobem ovlivní a o práci by mohli přijít. Proto i povídání o vztazích či pomoc při hledání bytu považujeme za velmi důležité.“*
(z rozhovoru s poradenským pracovníkem)

Závěrem

- Podpora osob s postižením musí být...
- ...velmi individuální
- ...s ohledem na postižení daného jedince, jeho biografii, schopnosti, potřeby a přání,
- ...s ohledem na možnosti a podmínky daného regionu
- aktuální přístupy v Evropě ukazují
  - větší zaměření na **potenciál** osob se zdravotním postižením
  - na nutnost vhodného poradenství, asistence, dostupnosti nabídek a individuální podpory
- Podpora jak lidem s postižením tak zaměstnavatelům!

WWW.FTIPKY.CZ

Team Work

Děkuji vám za
pozornost!

PhDr. Lucie Procházková, Ph.D.
prochazkova.lucie@ped.muni.cz